

Ledningsstöd och beredskap
Sandra Hedman
Tfn:
E-post: sandra.hedman@regionjh.se

2026-05-04

Summering av planeringsförutsättningar 2027-2029

En viktig del av Region Jämtland Härjedalens styrning är uppföljning och analys av verksamheten. Det görs för att svara mot både externa och interna krav och används för prioritering och genomförande av åtgärder. Det här är en summering och återredovisning av de dialoger som genomförts under våren i syfte att ge regionstyrelsen och nämnderna en ögonblicksbild och temperaturmätare på nuvarande läge och framåt inför 2027.

Dialogerna genomfördes under februari i Regionstabsledning, Hälso- och sjukvårdsledning, Ledningsgrupp Regional utveckling och Regionledning. Samma frågor ställdes till alla ledningsgrupper. Exempel på frågor som ställts:

- Vilka externa omständigheter kan komma att påverka prioriteringarna och kostnader 2027?
- Har det skett några betydande förändringar som är viktiga för fortsatt planeringsarbete, vad säger de interna analyserna??
- Hur ser den ekonomiska prognosen ut för nästa år och för 2028. Om budget inte ser ut att hålla – vilka verksamhetsförändringar behövs för att hålla budget?

Dialogerna visade sig vara en bra och effektiv metod att samla ledningsgrupper för att svara på samma frågor. Förberedelsearbetet från deltagarna var mycket bra och resultatet

Summering av förutsättningar som påverkar planeringsarbetet

En fråga som ställdes var vilka betydande förändringar som ledningsgrupperna ansåg påverkar prioriteringar. Sammantaget visade dialogerna att det finns en hög medvetenhet om det ekonomiska läget hos samtliga verksamheter och att det i de olika förvaltningsområdena finns en enad och samlad bild om Region Jämtland Härjedalens övergripande utmaningarna. Nedan summeras några gemensamma omständigheter som ansågs extra viktiga att beakta i fortsatt planeringsarbete:

- Omfattande lagändringar och direktiv innebär skärpta krav.
- Växande strukturella utmaningar och underinvesteringar över tid (fastigheter, IT)
- Övergripande prisökningar.
- Snabb teknisk utveckling och digital omställning att hantera.
- Utmaningar i kompetensförsörjning och arbetsmiljö är fortsatt pågående.
- Yttre faktorer utifrån omvärld såsom höjd beredskap påverkar på flera sätt.
- Färdplan 2030 och hälso- och sjukvårdens omställningsprogram innebär drastiska förändringar.
- Större åtgärder skulle innebära ökade kostnader eller förlorade intäkter i andra ändan.

Summering av verksamhetsförändringar som behövs för att hålla budget

Region Jämtland Härjedalen har ett fortsatt svårt ekonomiskt läge och det behövs omfattande åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Regionens samtliga verksamheter arbetar aktivt med åtgärder för att minska kostnaderna och genomföra effektiviseringar. Utifrån dialogerna ansågs följande verksamhetsförändringar vara mycket viktiga under pågående och kommande planperioder:

- Fortsatt arbete med de långsiktiga förändringarna inom hälso- och sjukvården
- Stärkt styrning, ansvar och roller och prioritering
- Öka intäkter och extern finansiering.
- Åtgärda eftersatta behov (fastighet, Teknik/IT)
- Bygg upp robusthet och lagefterlevnad
- Säkra struktur för samverkan mellan verksamhet och stöd
- Öka takten på digitalisering
- Verktyg för att på ett bättre sätt mäta effekter.
- Fortsatta åtgärder kopplat till kompetensförsörjning -

Redan nu pågår inom de flesta områden omfattande utvecklingsarbeten. Exempelvis har metoder för att följa upp och analysera arbetet med åtgärder stärkts. Inom vissa områden kommer ytterligare beslut att krävas för att nå de effekter som behövs.

Summering från respektive förvaltningsområde

Nedan redovisas en kortare summering från respektive dialog gällande betydande förändringar inför 2027 och externa omständigheter. Vad gäller ekonomiska prognoser och respektive verksamhets arbete med åtgärder för att hålla budget så följs det upp i andra och mer aktuella ärenden (till exempel månadsrapport) varför de inte fördjupas närmare i den här rapporten.

Förvaltningsområde hälso- och sjukvård

Har det skett några betydande förändringar i interna analyser som är viktiga att framföra i det fortsatta planeringsarbetet inför 2027?

- Produktions- och kapacitetsstyrning är något som pågår i alla regioner. Stora förväntningar finns på det men det saknas delvis resurser att genomföra.
- Allmäntjänstgöringen (AT) fasas successivt ut och ersätts av bastjänstgöring (BT) vilket påverkar läkarutbildningen och bemanningen på jourtid. Första kullen i den nya läkarutbildningen examineras våren 2027.
- Färdplan 2030 och hälso- och sjukvårdens omställningsprogram innebär stora förändringar för hälso- och sjukvården.
- Arbetstid och möjligheter till återhämtning är en aktuell fråga inom hälso- och sjukvården. Arbetet pågår både nationellt och lokalt i Region Jämtland Härjedalen. Ett uppdrag om att ta redovisa handlingsplan ska hanteras på regionstyrelsen i mars.

Finns det några externa omständigheter (nya nationella eller internationella direktiv, överenskommelser, lagförändringar mm.) som ni ser kan komma att påverka prioriteringar och kostnader under 2027?

Vad gäller lagförändringar så sker under 2026–2027 flera förändringar inom hälso- och sjukvården som innebär omställning och får påverkan på både verksamhet och ekonomi. Den politiska utmaningen är att regionerna inte själva håller i lagstiftningen men ska stå för kostnaden. Några exempel:

- **Nästa steg mot god och nära vård (1 juli 2026):** Lagändringar i hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen förtydligar primärvårdens ansvar, inklusive psykisk ohälsa.
- **Stärkt kommunal hälso- och sjukvård:** Krav införs på att kommuner ska ha en medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR). Regionen måste kunna erbjuda medicinsk bedömning av läkare och sjuksköterska dygnet runt.
- **Fast vårdkontakt och patientinformation:** Patienter ska informeras om vem som är deras fasta vård- och läkarkontakt.
- **Samsjuklighet (planerat 1 juli 2027):** Ny lagstiftning föreslås för att säkerställa att personer med skadligt bruk/beroende och psykiatriska tillstånd får samordnad vård, där regionerna får ett större ansvar.
- **Beredskap och kris:** Skärpta krav på kommuners och regioners ansvar att erbjuda nödvändig vård vid kriser och höjd beredskap träder i kraft under 2026.
- Regeringens utredning om **behovsstyrd vård** ska återredovisas i juni 2026. Syftet är att stärka jämlikheten och förbättra vårdens förutsättningar i hela landet. Skärpta tidsgränser för vårdgarantin väntas, liksom sanktionsavgifter om man inte klarar gränserna.
- Anpassningar utifrån förenklingsförslagen i EU-direktiv om **medicintekniska produkter** och in vitro-diagnostik.

Andra omständigheter som påverkar hälso- och sjukvården i Region Jämtland Härjedalen:

- Medborgare fortsätter att välja vård i andra regioner vilket innebär ökade kostnader.
- Medicinteknikföretag lämnar den europeiska marknaden vilket kan komma att påverka ekonomin men svårt att säga vilken omfattning. Rör bland annat MTA.
- Kunskapsfältet vad gäller genetisk funktion utvecklas. Även annan medicinsk utveckling sker. Det är svårt att se vad det kommer att leda till. Men i takt med den medicinska utvecklingen kommer sannolikt vissa behandlingar att bli väldigt mycket dyrare. Det kommer att bli viktigt att dosera och göra kloka kliniska val.
- Region Jämtland Härjedalen tar tillbaka ansvaret för patologi och cytologi från Region Västerbotten. Beslut under 2026.
- Satsningar inom folkhälsoområdet, bland annat avseende psykisk hälsa och rörelse.
- Prisökningar (löneutveckling mm) påverkar hälso- och sjukvården.
- Den digitala omställningen och den tekniska utvecklingen påverkar hälso- och sjukvården i stor grad.

Förvaltningsområde Regional utveckling

Har det skett några betydande förändringar i interna analyser som är viktiga att framföra i det fortsatta planeringsarbetet inför 2027?

Kultur och bildning

Inom kulturområdet sker en långsamt pågående förändring kopplat till kultursamverkansmodellen (dvs modellen för statsbidrag) och förändringar från folkbildningsrådet för folkhögskolor (gällande krav för att erhålla statsbidrag). Ekonomiskt kommer 2027 att bli tuffare från statligt håll samtidigt som det inte finns någon uppräkning i budget.

Kollektivtrafik

Det pågår en generell övergripande organisationsanalys och kartläggning. Den kan komma att påverka hur kollektivtrafiken organiseras. Det pågår också ett arbete med att ta fram ett nytt Trafikförsörjningsprogram. Kollektivtrafiken behöver ta höjd för höjd beredskap vilket kan innebära kostnadsökningar.

Hållbar tillväxt

Diskussioner pågår inom området hur regionen ska möta samtiden. Större nationella och internationella utredningar kan påverka verksamheten:

- I juni 2025 presenterades ett delbetänkande från SVESAM – utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling. Utredningen, som har pågått sedan september 2024, ska lämna förslag till regeringen på hur den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas. Uppdraget ska slutredovisas senast 1 juni 2026. Utredningen kan komma att påverka område Hållbar tillväxts arbete och processer.
- Ny långtidsbudget och nya ramverk inom EU kan komma att påverka ekonomiska förutsättningar för olika utvecklingsprojekt i länet. I juli presenterade kommissionen sitt förslag till en ny flerårig budgetram (Multiannual Financial Framework, MFF) för åren 2028–2034. National and Regional Partnership Plans (NRPP) är ett EU-ramverk för budgetperioden 2028–2034 som regionerna erbjuder att komma med inspel till. Det ska genomföras arbeten fram till sommaren och beslut förväntas under hösten. Tidigare år har Region Jämtland Härjedalen och Västernorrland tagit fram ett program för fördelning av regionala medlen, den här programperioden är det nationella program som ska tas fram.
- Inför 2027 finns i regleringsbrevet möjlighet till tillskott. Kan komma att ge plus vad gäller 1.1 medel. Det är pengar som vi kan fördela ut i länet.
- Initiativet ett kliv för Jämtland Härjedalen - Forma organisation och plattform med andra aktörer i länet. Skulle kunna få en viss påverkan inför 2027.

Finns det några externa omständigheter (nya nationella eller internationella direktiv, överenskommelser, lagförändringar mm.) som ni ser kan komma att påverka prioriteringar och kostnader under 2027?

Kollektivtrafik

- De statliga anslagen är svåra att bedöma hur de kommer att slå. Detta är en stor påverkansfaktor och kan få påverkan på kostnader. Vi har en stor kostnadsbas med många fordon och stora volymer drivmedel i våra avtal.
- Ökade bränslekostnader får det stor påverkan.
- Ny upphandling av biljett och betalsystemet pågår men det är långa ledtider. Innebär en kostnad på ca 12,5 mkr. Det nuvarande systemet var budgeterat till ca 8 mkr. Går allt bra får vi ett bättre betalsystem som innebär att vi inte har kostnadstapp, men detta är svårt att veta.

Kultur

- Ny statsbidragvillkor för folkhögskolorna. Kan få påverkan på kursutbud.
- Riksarkivet flyttar ut redan i september och oktober. Innebär kostnader eftersom Föreningsarkivet övertar stora mängder material och hyrkostnader. Räknar på 6 mkr för tre år. Föreningsarkivet finansieras av regionen inkl. statsbidrag från Kultursamverkansmodellen samt av kommunerna.
- Estrad norr minskat utbud vid ej uppräknig eller minskad budget.

Hållbar tillväxt

- Svesam-utredningen kommer mycket troligt att resultera i förändringar i lagen om regionalt utvecklingsansvar och förändrad styrning från nationellt håll.
- Regeringsuppdraget från 2024 till Tillväxtverket, Boverket, Trafikverket och länsstyrelserna att under perioden 2024-2027 erbjuda regionerna stöd för strategisk planering i regionalt utvecklingsarbete. Dialoger förs på olika nivåer om hur det ska fungera. Om detta är något som ska jobbas med kommer det att krävas resurser eller prioritering i befintlig verksamhet.
- Den nationella digitaliseringsstrategin kan innebära förändringar som behöver jobbas med 2027.

Regionstab

Har det skett några betydande förändringar i interna analyser som är viktiga att framföra i det fortsatta planeringsarbetet inför 2027?

- Växande strukturella utmaningar och underinvesteringar över tid: teknisk skuld i IT-miljön, eftersatt fastighetsunderhåll och ökande interna volymer/krav i serviceflöden som skapar belastning.
- Resursbrist som påverkar leveransförmågan: brister i kapacitet och kritisk kompetens (IT-arkitektur, förvaltning och säkerhet; fastighetskompetens; logistik), vilket ökar risk för kvalitetsbrister och försenade initiativ.
- Ökat behov av tydligare styrning, prioritering och samordning: gemensamma prioriteringsprinciper, roller/ansvar och portföljstyrning behövs för att undvika flaskhalsar och parallella spår.
- Nya krav ställs på kommunikation – både internt och externt.
- Stora behov inom beredskap och säkerhet utifrån omvärldsfaktorer.

- Det nya samverkansavtalet innebär behov av resurser.
- Stor efterfrågan på förändrade arbetstidsmodeller. Balansgång mellan vad som är viktigast; arbetsmiljö kopplat till utvecklingsarbeten. Detta är egentligen inte nytt men det behöver komma in på ett bättre sätt.
- Medarbetarskap och kulturutveckling. Om omställningsarbetet ska lyckas krävs arbete med de kulturella och medarbetardrivna perspektiven.
- Neddragning på stödfunktioner begränsar möjligheten att stödja kärnverksamheten.

Finns det några externa omständigheter (nya nationella eller internationella direktiv, överenskommelser, lagförändringar mm.) som ni ser kan komma att påverka prioriteringar och kostnader under 2027?

- Skärpta lag- och beredskapskrav: försörjningsberedskap, robusthet, cybersäkerhet, energi- och miljödirektiv, arbetsmiljö (tex aspets) och robusthet kräver investeringar, analyser och nya arbetssätt.
- Högre kostnadsläge i omvärlden: ökade priser på livsmedel, drivmedel, IT-system/licenser/hårdvara, entreprenader och tjänster påverkar alla områden.
- Snabb teknisk utveckling (AI och moln): för att kunna dra nytta krävs bättre datahantering, informationssäkerhet, infrastruktur och modern styrning; dessutom skiftar kostnadsmodeller när marknaden rör sig mot molntjänster.
- Det är ett valår och valresultatet kommer att påverka och kräva anpassningar.
- Avtalsrörelse 2027 där vissa frågor drivs hårt av fackförbund, politiker. Fokus på arbetsmiljö är större.
- Kompetensförsörjningsutmaningen är pågående och lika viktigt som tidigare.